

การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ เป็นการจักสอนวิชาชีพให้แก่ผู้ใหญ่ เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ หรือ เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์แก่ครอบครัว กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นการเพิ่มทักษะหรือพัฒนาทักษะในการอาชีพให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า การประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของทุกคน และแต่ละคนจะประสบปัญหาในการประกอบอาชีพต่างกัน เพื่อสนองความต้องการที่แตกต่างกันดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้จักสอนวิชาชีพต่าง ๆ ชั้นหลายสาขาวิชา เพื่อให้ประชาชนได้เลือกเรียนตามความต้องการ และความสนใจของตน

ผู้วิจัยได้นำเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเป็น 4 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพในประเทศไทย

ตอนที่ 2 การฝึกวิชาชีพในต่างประเทศ

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ

การจักการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อรัฐบาลได้ตราพระราชกฤษฎีกาจักตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2483 กองการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นอยู่ในกรมสามัญศึกษา ต่อมาอีก 9 ปี กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงตั้งแผนกอาชีพศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นให้มีหน้าที่จักและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนโดยให้ความรู้ทางด้านการอาชีพแก่ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2522 : 2)

เมื่อ พ.ศ. 2498 กองการศึกษาผู้ใหญ่ก็ขยายงานฝึกฝนอาชีพให้กว้างขวางออกไปถึงประชาชนมากขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะฝึกอบรมให้ประชาชนมีความรู้ไปประกอบอาชีพที่สงวนไว้ให้คนไทยเป็นอันค้ำแรก เป็นการสนองนโยบายของยูเนสโกที่ส่งเสริมให้ประชาชน

มีอาชีพเป็นหลักฐานอีกทางหนึ่งด้วย (จีราภา รัตนารี 2525 : 28)

การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพที่ทำกันอยู่ในขณะนี้แบ่งโรงเรียนเป็น 2 ประเภท คือ

1. โรงเรียนฝึกอาชีพประจำที่ใช้เวลาเรียน 100 ชั่วโมง - 1 ปี ส่วนนอกเวลาราชการ เปิดสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีอุปกรณ์พร้อมอยู่แล้ว วิชาที่สอนมีอุตสาหกรรม คหกรรม ชุรกิจ และ เกษตรกรรม

2. โรงเรียนฝึกอาชีพเคลื่อนที่ ใช้เวลาเรียน 150 - 300 ชั่วโมง สอนในเวลาราชการ วิชาที่เปิดสอนมี ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเครื่องยนต์ และเกษตรกรรม (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2522 : 22)

การเรียนวิชาต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ ผู้เรียนต้องเสียค่าบำรุงการศึกษาและค่าอุปกรณ์การศึกษาค่าอัตราชั่วโมงที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละวิชา

เมื่อดำเนินการไปได้สักระยะหนึ่ง กองการศึกษาผู้ใหญ่ก็ได้เปิดการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพให้แก่คนที่จบ ป.4 และมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เพราะเด็กที่จบ ป.4 แล้วไม่มีโอกาสเรียนต่อมีจำนวนมาก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2507 ได้ทดลองจัดกลุ่มผู้สนใจวิชาชีพขึ้นเพื่อแก้ปัญหา นักเรียนสมัครเข้าเรียนน้อย หรือเข้ามาเรียนแล้วออกเสียกลางคันด้วยสาเหตุต่าง ๆ กลุ่มผู้สนใจวิชาชีพจะได้เรียนวิชาที่ตรงกับความสนใจในระยะเวลาที่ไม่เนิ่นนานจนเกินไป

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2507 นี้ได้มีการปรับปรุงการอาชีวศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ในเรื่องที่สำคัญหลายเรื่อง คือ

1. โรงเรียนทั้งประเภทประจำที่และประเภทเคลื่อนที่ ให้ใช้หลักสูตรวิชาเดียวกันเป็นแบบเดียวกัน ส่วนกลุ่มผู้สนใจวิชาชีพนั้นแล้วแต่กลุ่มจะสนใจเรียนวิชาอะไร อย่งไร ก็จัดให้เรียนตามความสนใจ

2. การสอนตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะฝึกอบรมให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ในระยะช่วงถึงมีมือเพื่อสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือทำเนนกิจการอาชีพได้ตามที่เล่าเรียนมา

3. ช่วงเวลาเรียนและกำหนดเวลาเรียนขยายให้กว้างขึ้นเพื่อสามารถยืดหยุ่นได้ แต่เดิมกำหนดไว้ตายตัวว่าจะต้องเรียนในเวลาเย็น สัปดาห์ละ 5 วัน ๆ ละ $2\frac{1}{2}$ ชั่วโมง เป็นอย่างน้อย เป็นทางให้โรงเรียนสามารถจัดช่วงเวลาเรียนของแต่ละวันให้แตกต่างกันไปได้ตามความเหมาะสม

4. รายละเอียดของเนื้อหาวิชาชีพที่จะสอน ให้ผู้สอนกำหนดเองได้ ตามลักษณะของวิชาและความสามารถของผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ในคู่มือและประมวลการสอนแบบโรงเรียนมัธยมดังแต่ก่อน เพราะถือว่าผู้สอนก็เป็นครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือเป็นผู้อำนวยการในท้องถิ่นนั้น

5. การประเมินผล ครูผู้สอนเป็นผู้พิจารณาจากงานที่ให้ทำเมื่อเรียน ได้ครบตามกำหนดแล้ว ทางจังหวัดจะออกประกาศนียบัตรให้ ในนามของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับผู้ที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ส่วนผู้ที่อยู่ในส่วนกลาง กรมสามัญศึกษาจะเป็นผู้ออกประกาศนียบัตรให้ ในนามของกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดียวกัน (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2510 : 22)

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของ โดยได้รับความร่วมมือจากองค์การยูเอชเอ (USOM) แห่งสหรัฐอเมริกา ตามโครงการพัฒนาการศึกษาในชนบท (Rural Education Development) แนวทางการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพจึงเปลี่ยนแปลงไปบ้างดังต่อไปนี้ คือ

1. เน้นจุดมุ่งหมายให้มีการฝึกวิชาชีพระยะสั้นแก่ประชาชนทั่วประเทศ เพื่อสัมพันธ์กับตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ

2. เนื้อหามีลักษณะต่อเนื่อง คือชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง

3. กลุ่มผู้สนใจวิชาชีพสามารถเลือกเรียนวิชาจำกเป็นการเรียน การครัว การประดิษฐ์เครื่องใช้ การประกอบอาหาร ทนตรี นาฏศิลป์ การตัดเย็บเสื้อผ้า วิชาเหล่านี้แต่เดิมเป็นวิชาชีพ โดยเปิดสอนแก่ผู้มีความสนใจที่นำไปใช้เป็นงานอดิเรก หรือใช้ในครอบครัว (สภาวิจัยแห่งชาติ 2506 : 28)

แม้การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพจะขยายกว้างขวางออกไปมากแล้วก็ตาม ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ทั้งนี้เพราะการอาชีวศึกษาสำหรับผู้ใหญ่สามารถช่วยบรรเทาปัญหาสำคัญบางประการของบ้านเมืองไปไ้บ้าง เช่น การที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้ศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษามัธยมศึกษาแล้ว คนเหล่านั้นก็จำเป็นต้องได้รับการศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษามัธยมศึกษาแล้ว คนเหล่านั้นก็จำเป็นต้องได้รับการศึกษาวิชาชีพเพื่อไปทำมาหากิน หรือการที่เกษตรกรที่เดินทางไปทำงานทำในเมือง เขาก็ต้องได้รับการฝึกฝนอาชีพแทนอาชีพเกษตรกรที่ทำอยู่เดิม แม้อาชีพเกษตรกรเองก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะพัฒนาให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิตได้จนพอเลี้ยงชีพ โรงเรียนอาชีวสำหรับผู้ใหญ่ก็เป็นที่พักพิงของเกษตรกร

ได้ทางหนึ่ง กว๊วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงเสริมกำลังให้แก่องค์การศึกษาผู้ใหญ่กว๊วยการ
 โอนโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ (ผอศ.) สังกัดกองส่งเสริมอาชีพ กรมอาชีวศึกษา
 มาให้แก่องค์การศึกษาผู้ใหญ่เป็นจำนวน 41 โรง เมื่อ พ.ศ. 2515 (กองการศึกษาผู้ใหญ่
 2522 : 42) ทำให้แก่องค์การศึกษาผู้ใหญ่สามารถเปิดโรงเรียนรับสอนวิชาชีพแก่ผู้ใหญ่
 ขึ้นได้อีกมาก นอกจากนี้ในระยะหลังยังมีหน่วยราชการ สถาบันการศึกษา สมาคมและ
 องค์การกุศลต่าง ๆ เปิดบริการด้านการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นมากขึ้น เช่น กรุงเทพ
 มหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สมาคมสตรีอุดมศึกษา และสภาสตรี เป็นต้น
 นับว่าเป็นการแบ่งภาระของแก่องค์การศึกษาผู้ใหญ่ไปไ้บางส่วน

หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้คือหลักสูตรที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2522
 เรียกว่า "หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ. 2522" ต่อมามีการประกาศระเบียบเรื่อง
 การประเมินผลตามมา เรียกว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย "การประเมินผล
 การเรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พ.ศ. 2522" หลังจากนั้นการเรียนการสอนในโรงเรียน
 ผู้ใหญ่สายอาชีพก็ดำเนินไปตามหลักสูตรและระเบียบการประเมินผลที่กล่าวข้างต้น ซึ่งจะ
 ประมวลมาเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงานอัน
 จะเป็นพื้นฐานที่เพียงพอแก่การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ
2. เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในอาชีพที่ดำเนินอยู่เป็นการยกระดับ
 ความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวเองและประเทศชาติเป็น
 ส่วนรวม
3. เพื่อส่งเสริมให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพรองจาก
 อาชีพเดิมที่ประกอบอยู่ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในอันที่จะเพิ่มพูนรายได้
 ให้สูงขึ้น

4. เพื่อให้รู้จักตนเอง รู้จักสังคม และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็น
 ต้องใช้เป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2529 : 2)

2. ประเภทโรงเรียนวิชาที่เปิดสอนและเวลาเรียน

2.1 โรงเรียนประจำที่ ได้แก่โรงเรียนผู้ใหญ่สายอาชีพที่ใช้สถานที่
 ของโรงเรียนกลางวันที่มีครูพักและอุปกรณ์การสอนพร้อมอยู่แล้ว โดยใช้เวลาสอนในตอน
 เย็น วิชาที่สอนมีดังนี้

หมวดวิชาอุตสาหกรรม เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างเชื่อมโลหะ
 ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุและโทรทัศน์ และช่างเย็บหนัง

หมวดวิชาเกษตรกรรม เช่น ช่างตัดเสื้อผ้าสตรี ช่างตัดเสื้อผ้าชาย
 ช่างอาหาร และ ช่างเสริมสวย

หมวดวิชาบริหารธุรกิจ เช่น บัญชี พิมพ์ดีด ภาษาอังกฤษ

หมวดวิชาศิลปกรรม เช่น ศิลปประดิษฐ์ กนกร์

หมวดวิชาเกษตรกรรม เช่น เพาะปลูก เลี้ยงสุกร

การเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ใช้เวลา 100 ชั่วโมง - 1 ปี แล้วแต่ความ

เหมาะสม

2.2 โรงเรียนเคลื่อนที่ ได้แก่โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่
 (ผ.อ.ค.) และโรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่ โรงเรียน 2 แบบนี้ต่างกันดังนี้ คือ

โรงเรียนฝึก อาชีพเคลื่อนที่เป็นหน่วยที่เคลื่อนที่ไปเพื่อบริการ
 ประชาชนในท้องถิ่นที่มีประชาชนหนาแน่น สอนเฉพาะวิชาอาชีพ วิชาที่สอนเน้นหนักทางค่าน
 อุตสาหกรรม เช่น ช่างยนต์ ช่างวิทยุ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม เวลาเรียนแล้วแต่
 ความเหมาะสม

ส่วนโรงเรียนผู้ใหญ่เคลื่อนที่เป็นหน่วยเคลื่อนที่เล็ก ๆ ที่มุ่งหมาย
 จะไปบริการประชาชนในชนบทที่อยู่ห่างไกล วิชาที่เปิดสอนได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า
 ตัดผมชาย เสริมสวย ช่างยนต์และเกษตรกรรม และมีการสอนวิชาสามัญให้ด้วย กำหนด
 เวลาเรียนระหว่าง 150 - 300 ชั่วโมง โรงเรียนประเภทนี้จะย้ายไปเปิดบริการใน
 ท้องถิ่นต่อไปเมื่อท้องถิ่นเดิมถึงจุดอิ่มตัวแล้ว โดยสังเกตจากการที่จำนวนนักเรียนลดลงมาก

3. การประเมินผล ถือหลักดังต่อไปนี้

3.1 ภาควิชาปฏิบัติใหม่มีน้ำหนักมากกว่าภาคทฤษฎี อัตราส่วนจะเป็นเท่าใด ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน

3.2 วิธีการประเมินผลจะใช้การทดสอบ การสังเกตหรือวิธีอื่นใดอีก ครูผู้สอนมีสิทธิ์ทำไต่ถาม ถ้าไต่ทำให้ตรงตามจุดมุ่งหมายและครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร

3.3 ให้ประเมินผลระหว่างการเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียน ถ้าผู้สอน ใดแบ่งเนื้อหาออกเป็นรายวิชาย่อย หรือแบ่งภาคปฏิบัติออกเป็นงาน ๆ ให้นำผลการเรียน ของทุกรายวิชาย่อยและผลการปฏิบัติงานของทุกงานมารวมกันเมื่อสิ้นสุดการเรียน ถือว่าเป็นผล สรุปรวมยอดของการเรียนรายวิชานั้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2520 : 14)

ตอนที่ 2 การฝึกวิชาชีพในต่างประเทศ

เพื่อเป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพให้มากขึ้น ผู้วิจัยจึงเสนอ การฝึกวิชาชีพในต่างประเทศบางประเทศที่สำคัญ ๆ ตลอดจนเสนอวิธีการศึกษาวิชาชีพใน ต่างประเทศ เพื่อให้ความเข้าใจกระจ่างขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกา มีการฝึกวิชาชีพที่มีชื่อเสียงมากได้แก่ ศูนย์ฝึกวิชาชีพที่ แคลิฟอร์เนีย จุดประสงค์ของการฝึกวิชาชีพแห่งนี้ต้องการให้ประชาชนได้เรียนรู้วิชาชีพตาม ความต้องการของแต่ละบุคคล สถานที่ฝึกวิชาชีพ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง พร้อมเพรียง เมื่อนักศึกษาได้ฝึกฝนอาชีพต่าง ๆ ตามต้องการและสำเร็จแล้วก็จะสามารถนำ ไปประกอบอาชีพหรือใช้แก้ปัญหาได้ทันที การเรียนการสอนไม่มีข้อจำกัดมากนัก ดังนั้นแต่ ละครั้งที่เปิดรับสมัครจึงมีนักศึกษาหลายประเภท ซึ่งส่วนมากมาเรียนเพราะต้องการความรู้ เพิ่มเติม นักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบกัวยหยาขายเชื้อชาติ ศูนย์ฝึกวิชาชีพดังกล่าวนี้ มีศูนย์แนะนำ และแนะแนวอาชีพประเภทต่าง ๆ ไว้บริการให้นักศึกษาของเขาเรียน และหลังจากการเรียนได้ สิ้นสุดลงแล้ว การเรียนไม่มีข้อจำกัดว่าจะจบเมื่อใด จึงเรียกได้ว่าเรียนจนกว่านักศึกษาจะ เกิดความพอใจ และมีความมั่นใจในตัวเองในแต่ละสาขาอาชีพเหล่านั้น นอกจากนั้นในสหรัฐ แคนแท็กก็กได้จัดการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนซึ่งเรียกว่า area vocational school

ในการจัดการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนในโครงการดังกล่าวนี้ ได้ใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษาในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว และมีการฝึกหัดวิชาชีพให้กับนักศึกษาในระบบโรงเรียนสามัญอีกด้วย ส่วนในภาคนอกเวลาก็จะจัดบริการฝึกวิชาชีพระยะสั้นให้แก่ผู้ใหญ่ที่ต้องการมาเรียนวิชาชีพตามความต้องการแต่ละบุคคลและเมื่อสำเร็จแล้วสามารถทำงานได้ (วิรัช อนุพาศ 2510 : 11)

สเปน

รัฐบาลของประเทศสเปนได้จัดโครงการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไปทั้งเขตเมืองและเขตชนบท โดยจัดทำเป็นโครงการระดับชาติ และมีการประสานงานร่วมกันทุกแห่ง การฝึกอาชีพดังกล่าวนี้บางครั้งได้อาศัยสถานที่ว่างเปล่า เช่น วัด วังเก่า และโรงเรียนร้างบางแห่ง อุปกรณ์ที่บริการการฝึกวิชาชีพนั้น มีครบถ้วน เช่น เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หนังสือ วัสดุฝึกหัด ตลอดจนยานพาหนะต่าง ๆ การเรียนและการฝึกวิชาชีพส่วนใหญ่เน้นภาคปฏิบัติ มีบ่อยครั้งที่นักศึกษากับครูผู้สอนได้ปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น งานก่อสร้าง และซ่อมแซมอาคารเก่า เป็นต้น แคมป์วิชาที่ใช้ระยะเวลาฝึกยาวนาน เช่น วิชาช่างวิทยุ โทรทัศน์ ช่างเครื่องยนต์ หน่วยงานฝึกวิชาชีพแต่ละแห่งเมื่อหมดความต้องการและเพียงพอแล้วก็จะทำการเคลื่อนย้ายต่อไป (สุนทร สุนันท์ชัย 2517 : 251)

เนเธอร์แลนด์

การฝึกวิชาชีพสำหรับผู้ใหญ่ในประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้มีโครงการฝึกวิชาชีพที่เน้นความต้องการในกานตลาดแรงงานสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทั้งนี้โครงการฝึกวิชาชีพจึงได้ดำเนินการร่วมมือกับสถาบันอุตสาหกรรมทุกแห่ง ทั้งนี้เพราะประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศหนึ่งในยุโรปที่ทำอุตสาหกรรมเป็นหลัก การจัดหลักสูตรวิชาชีพให้แก่ประชาชนจึงสอดคล้องกับแรงงานของชาติ ศูนย์ฝึกวิชาชีพต่าง ๆ จึงมีหลายแห่งภายในประเทศ (State Labour Office 1964 : 78)

คิวบา

ประเทศคิวบาได้จัดโครงการฝึกวิชาชีพเรียกว่ากลุ่มสนใจ (Interest circle) โดยได้จัดในโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื้อหาวิชาชีพที่จัดให้แก่ประชาชนได้แก่ ช่างไฟฟ้า

ช่างเครื่องยนต์ และวิชาเกษตรกรรม การจัดโครงการดังกล่าวนี้ได้นับความต้องการของชุมชนเป็นหลักและทุกหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี การจัดกลุ่มสนใจนั้นได้จัดตามลักษณะของอาชีพต่าง ๆ เช่น ตามโรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น (Manzoor and Phillip H. Coomb 1978 : 67)

จาไมกา

การจัดวิชาชีพให้แก่ประชาชนในประเทศจาไมกา ได้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงแรงงานแห่งชาติ โดยโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เมื่อมีความต้องการแรงงานในสาขาต่าง ๆ จะแสดงความต้องการไปยังหน่วยงานที่เป็นศูนย์บริการวิชาชีพ ซึ่งภายในประเทศทั้งหมดจะมีศูนย์บริการวิชาชีพจำนวน 14 ศูนย์ สถานที่ฝึกวิชาชีพดังกล่าวนี้ที่มีชื่อเสียงได้แก่ คิงส์โตน (Kingstone) นอกจากนั้นศูนย์ฝึกแต่ละแห่ง ก็ยังได้ส่งคณะผู้ฝึกออกไปฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนในชนบทอีกด้วย (Manzoor and Phillip H. Coomb 1978 : 145)

เคนยา

ในประเทศเคนยามีโครงการฝึกวิชาชีพที่เรียกว่า The Village Polytechnic project การฝึกวิชาชีพในโครงการนี้ดำเนินการโดยคณะกรรมการที่เรียกว่า National christian council การฝึกวิชาชีพในลักษณะดังกล่าวนี้ ส่วนมากเป็นการฝึกวิชาชีพในเขตชนบทโดยเฉพาะกิจกรรมทางวิชาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรและการช่างทั่วไป (Manzoor and Phillip H. Coomb 1978 : 189)

อินโดนีเซีย

ได้มีโครงการในการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชน ซึ่งโดยมากเน้นการฝึกวิชาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรมที่มีชื่อเสียงได้แก่ โครงการฝึกวิชาชีพให้แก่เยาวชนจอมบึง (Jombang Youth Project) นอกจากทางการเกษตรแล้ว การฝึกวิชาชีพก็ยังได้แก่อาชีพทางพื้นเมือง ศิลปและการช่างทั่วไป เช่น ช่างไม้ ช่างวิหุญ เป็นต้น วิธีการฝึกหัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนได้อาศัยจากหน่วยราชการและเอกชนหลายแห่งหลายอาชีพตามสาขาต่าง ๆ กัน ประการสำคัญในโครงการนี้ได้เน้นการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นดังกล่าว

กล่าวมาแล้ว การฝึกหัดวิชาชีพให้แก่ประชาชนนั้นได้ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ (Manzoor and Phillip H. Coomb 1978 : 120)

ศรีลังกา

มีโครงการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองโคลัมโบ การฝึกหัดวิชาชีพสาขาต่าง ๆ นั้น อยู่ภายใต้กรมแรงงานแห่งชาติและยังมีหน่วยย่อยบริการประชาชนอยู่ทั่วประเทศ สำหรับการฝึกวิชาชีพให้กับประชาชนในเขตเมืองได้เน้นการอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ส่วนในเขตชนบทได้เน้นการฝึกวิชาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก (Manzoor and Phillip H. Coomb 1978 : 269)

จากการเปรียบเทียบการฝึกวิชาชีพในต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้ข้อคิด ว่า การศึกษาวิชาชีพในแต่ละประเทศนั้นย่อมสอดคล้องกับสภาพปัญหา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นสำคัญ เราจึงควรรู้จักการประยุกต์และคัดแปลงแนวความคิดต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นสำคัญ

ตอน 3 ปัญหาและอุปสรรคของการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ

จากการติดตามผลและวิจัยการดำเนินงานวิชาชีพระยะสั้นของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2520 พบว่ามีการจัดการศึกษาวิชาชีพยังไม่สำเร็จผลตามจุดหมายที่วางไว้ เพราะมีปัญหาหลายประการ ซึ่งพอจะแยกให้เห็นได้ดังนี้คือ

1. เมื่อผู้เรียนเรียนจบแล้วไม่สามารถหางานทำได้ เพราะโรงเรียนจัดการฝึกงานแรงงานอุตสาหกรรมมากเกินไป ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศอุตสาหกรรม แรงงานที่ฝึกไม่มาก

2. ผู้เรียนออกกลางคันมีอัตราค่อนข้างสูง เนื่องจากระยะเวลาเรียนยาวนานเกินไป

3. การเปิดสอนไม่เป็นไปตามฤดูกาลที่ประชาชนในท้องถิ่นว่างจากงานอาชีพ เช่น เปิดสอนในช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นเวลาทำไร่นา

4. หลักสูตรยังบกพร่อง ล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันขาดความยืดหยุ่นในการที่จะปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น เวลาสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรก็ไม่เหมาะสม เช่น

กำหนดเวลาเรียนไว้ 300 ชั่วโมง เท่ากันทุกวิชา ในเมื่อแต่ละวิชามีลักษณะแตกต่างกันและ
ต่างข้อเท็จจริง มีผู้เรียนน้อยคนที่ต้องการรู้เนื้อหาทั้งหมดที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร 300 ชั่วโมง

5. วัสดุอุปกรณ์ขาดแคลนเนื่องจากได้รับงบประมาณจำกัด และภาวะทาง
เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วัสดุก็มีราคาสูงกว่าปกติ ทำให้ไม่สามารถจัดหาได้
เพียงพอ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2520 : 3)

ปัญหาเหล่านี้เชื่อว่ากรมการศึกษานักเรียนผู้ใหญ่ที่ทราบและพยายามแก้ไขอยู่ตลอดมา
ถึงที่ใดกล่าวไว้ในตอนที่ 1 ถึงการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ นับแต่เริ่มต้นจนถึง
หลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ปัญหาและอุปสรรคที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พบนั้นเป็นปัญหาที่เห็นจาก
สภาพการตามสายตาของบุคคลภายนอกในการที่จะปรับปรุงการอาชีวศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ ควร
จะพิจารณาหลายด้าน และคิดถึงการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงค่านิยมวิชาการศึกษาอีกด้วย

ผู้วิจัยขอเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่น่าพิจารณาดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียน นักศึกษาผู้ใหญ่มีอาชีพประจำอยู่แล้ว หลังจากทำงานมาเต็มวัน
ก็จะเหนื่อยอ่อน บางคนอาจมาสายหรือขาดเรียนไปเลย หรือ มาเรียนอย่างมีความกังวล
ใจต่อกิจวัตรที่รับผิดชอบอยู่ ทำให้เรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร

นักศึกษาผู้ใหญ่ย่อมเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดีในโรงเรียนมาก่อน บางราย
ที่เป็นเรื่องรุนแรงอาจมีผลเสียคือเป็นอุปสรรคต่อการเรียนได้ ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศ
สบาย ๆ ในห้องเรียน อย่าให้เขารู้สึกขำรอยกับประสบการณ์เก่า ๆ ที่ผ่านมา

การเรียนรู้อของผู้ใหญ่มีจุดหยุดนิ่ง หลังจากก้าวหน้าไปสักระยะหนึ่ง ผู้สอน
ต้องเข้าใจและทำให้ผู้เรียนเข้าใจด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการท้อถอย เพราะการถึงจุดหยุดนิ่ง
เป็นภาวะธรรมชาติของการเรียน จากนั้นการเรียนก็จะก้าวหน้าไปตามปกติ

นักศึกษาผู้ใหญ่มีวัยและพื้นความรู้ต่างกัน ครูผู้สอนต้องพยายามที่จะทำให้
ผู้เรียนทุกคนเกิดความเข้าใจและสามารถร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมที่จัดขึ้น หลักการสอนที่
ให้คำนึงถึงเอกลักษณ์ของบุคคลจะต้องนำมาใช้มากในชั้นเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ นักศึกษา
ผู้ใหญ่ที่มีพื้นฐานอ่อนมักจะไม่ค่อยมั่นใจในตัวเอง อาจเกิดความท้อถอยว่าตนจะเรียน
ไม่สำเร็จ ครูต้องให้กำลังใจและพยายามส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในบทเรียนตน ๆ

เสียดก่อน (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ 2521 : 8)

2. ผู้สอน โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ที่ตั้งขึ้นนั้น ส่วนใหญ่ทำการสอนโดยครู
ประจวบคน ประจวบปลาย หรือครูโรงเรียนมัธยมในแต่ละท้องถิ่น ครูเหล่านี้มีความเคยชินใน
การสอนเด็ก ๆ จึงมักนำวิธีสอนและอุปกรณ์ที่ใช้สอนเด็กเล็ก ๆ นั้นมาใช้ในการสอนผู้ใหญ่
ฉะนั้นผลการสอนผู้ใหญ่จึงมักจะไม่ดีมีประสิทธิภาพและไม่เหมาะสมเท่าที่ควร (โมหิมัค อับดุล
กาเทร์ 2514 : 12)

ผู้ที่จะเป็นครูของนักศึกษาผู้ใหญ่ และทำงานให้ได้ดีนั้น ควรจะต้องเป็น
ผู้ที่เข้าใจและเคารพในความสนใจความต้องการ ความสามารถและทัศนคติของผู้ใหญ่ที่มาเรียน
(โมหิมัค อับดุลกาเทร์ 2514 : 11) ผู้สอนควรทำหน้าที่เป็นวิทยากรช่วยนำในการ
อภิปรายปัญหาของนักศึกษา ผู้สอนไม่ใช่เป็นผู้ที่ให้คำตอบทุกอย่างและไม่ควรพยายามตอบโดย
เฉพาะการค้นหาคำตอบในสิ่งที่ตนไม่รู้หรือไม่แน่ใจ

3. เนื้อหาวิชา นักศึกษาผู้ใหญ่จะเรียนได้ก็ถ้าเขาต้องการที่จะเรียน เขา
จะเรียนเฉพาะสิ่งที่เขาเห็นว่ามีความจำเป็นต่อเขาในปัจจุบัน โดยมีจุดศูนย์กลางของการ
เรียนรู้อยู่ที่การนำปัญหาที่เป็นจริงมาเป็นเนื้อหาวิชาเรียน (เกียรติกชัย พงษ์พาณิชย์
2521 : 17) เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าเด็ก ๆ เรียนหนังสือสำหรับอนาคตคือเรียนวันนี้เพื่อ
ที่จะนำไปใช้เมื่อเขาโตขึ้น แต่สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่เขาต้องการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้
ทันที ดังนั้นสิ่งสำคัญในการจัดเนื้อหาวิชาให้นักศึกษาผู้ใหญ่เรียน ก็คือให้ในสิ่งที่เขาสนใจและ
ให้เขาได้ก้าวหน้าไปตามอัตราความสามารถของเขาเอง (โมหิมัค อับดุลกาเทร์
ม.ป.ป. : 26 - 27)

4. วิธีสอน การเรียนรู้โดยการกระทำเป็นสิ่งที่ดีสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่
ดังนั้นวิธีการสอนของครูจึงควรใช้วิธีการหลาย ๆ แบบรวมกัน และมีการสร้างบรรยากาศ
สิ่งแวดลอมที่เป็นกันเอง ตลอดจนให้นักศึกษาผู้ใหญ่ได้มีโอกาสทราบความก้าวหน้าของตนเอง
อีกด้วย (เกียรติกชัย พงษ์พาณิชย์ 2521 : 37)

นอกจากนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่จะเรียนได้ก็ถ้าเขาได้มีส่วนร่วมในการเรียนการ
สอนอย่างจริงจัง วิธีการสอนที่ครูควรจะใช้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ได้มีส่วนร่วมได้มีความรับผิดชอบ
ในบทเรียน เช่น การจัดให้มีการอภิปรายหรือเทคนิคอื่น ๆ ที่ผู้ใหญ่จะได้ทำงานร่วมกันเป็น
ทีม เป็นกลุ่ม อันจะช่วยให้เขาก้าวหน้าในการเรียนมากขึ้น นักศึกษาผู้ใหญ่จะไม่ชอบการใช้
อำนาจ การบีบบังคับให้เขาเรียนในสิ่งที่เขาไม่สนใจ ครูควรใช้วิธีการสอนที่ตนเองและ

นักศึกษาผู้ใหญ่จะสามารถร่วมกันศึกษาหาแหล่งวิชาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และสุดท้าย
 ควรจะมีการทบทวนถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนเสมอว่านักศึกษาผู้ใหญ่เรียนไปทำไม และขณะ
 นี้ได้ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายมากน้อยแค่ไหนแล้ว ควรช่วยให้นักศึกษาได้รู้ว่าเขาควรปฏิบัติ
 อย่างไรและมีขั้นตอนอะไรในการเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการมาศึกษา เพราะถ้า
 หากนักศึกษาผู้ใหญ่เกิดสับสนในการเรียนหรือหลังจากเป้าหมายเดิม เขาก็จะท้อใจหรือหมด
 ความสนใจไปเลย

5. อุปกรณ์การสอน การจัดอุปกรณ์การสอนหรือหนังสือเรียนให้เหมาะสมจะ
 ช่วยให้นักศึกษาผู้ใหญ่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ นักศึกษาผู้ใหญ่
 จะเรียนได้ดีกว่าการใช้อุปกรณ์การสอน หรือหนังสือเรียนที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ๆ ของเขา
 การใช้อุปกรณ์การสอนสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ นั้นควรมีการคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ครูควรวางแผนการใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
2. การเลือกใช้อุปกรณ์การสอน ครูควรเรียนรู้วิธีใช้และใช้ให้ตรง

กับวัตถุประสงค์

3. ควรทดลองใช้อุปกรณ์การสอนก่อน

4. ควรแนะนำให้ผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการใช้อุปกรณ์การสอน

เพื่อจะได้ใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์

5. ควรสรุปให้ผู้เรียนฟัง หลังจากใช้อุปกรณ์การสอนแล้ว

6. ควรใช้อุปกรณ์ให้สัมพันธ์กับวิธีสอน (Knowles 1950 : 49)

ปัญหาและแนวทางแก้ไขต่าง ๆ ที่นำมาเสนอเหล่านี้ควรจะได้รับ ความสนใจและ
 เร่งปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาผู้ใหญ่สาขาอาชีพสัมฤทธิผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตรง อย่างไรก็ตามพบว่าม้งงานวิจัยที่มีส่วนใกล้เคียงอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยในประเทศ

ชาติวี อายุวัฒนะ (2519 : 80 - 81) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นเหตุให้ นักศึกษาผู้ใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานคร กับโรงเรียนฝึกฝนวิชาชีพเคลื่อนที่ ปีการศึกษา 2518 พบว่า องค์ประกอบที่นักศึกษาเลือกมาเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นนั้น คือ องค์ประกอบค่านอาชีพ ส่วนตัวและสังคม ความสำคัญ องค์ประกอบค่านอาชีพที่สำคัญยิ่งได้แก่ ความชอบ การทำงานทำได้ง่าย ใช้จ่ายรายได้พิเศษ เป็นวิชาชีพที่มีรายได้ องค์ประกอบที่มุ่งใจนักศึกษาสองสถานศึกษาต่างกัน ได้แก่ ใช้จ่ายเงินทุนเรียนน้อย จะนำไปใช้เป็นอาชีพรอง ต้องการทราบลักษณะวิชา จะนำมาใช้กับความเป็นอยู่ภายในบ้าน และสถานภาพส่วนตัวทั่วไปของนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีครอบครัว มีความร่ำระหว่าง ป.4 - ม.ศ.3 สนใจมาเรียนในสตอนเช้าและค่ำ อาชีพส่วนใหญ่ค้าขาย รับราชการ ทำไร่ และทำนา

ณรงค์ ฉายายนต์ (2522 : 58 - 59) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางด้านการเรียนการสอนของแผนกช่างเครื่องยนต์ ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางด้านการเรียนการสอนของแผนกช่างเครื่องยนต์ ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่างพระนคร ในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัญหามากน้อยตามลำดับดังนี้ ปัญหาที่ก้นทักษะ ปัญหาที่ก้นส่วนตัวผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่ก้นหลักสูตร ปัญหาที่ก้นตัวครู และปัญหาที่ก้นค่าใช้จ่าย

2. ศึกษาความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางด้านการเรียนการสอนของแผนกช่างเครื่องยนต์ ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียนสารพัดช่าง ในเขตกรุงเทพมหานคร มีความต้องการมากน้อย ตามลำดับดังนี้ ความต้องการที่ก้นตัวครู ความต้องการที่ก้นหลักสูตร ความต้องการที่ก้นความช่วยเหลือจากโรงเรียน. และความต้องการที่ก้นตัวนักศึกษา

3. ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางด้านการเรียนการสอนแผนกช่างเครื่องยนต์ตามหลักสูตรวิชาชีพในโรงเรียนสารพัดช่าง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานันและอาชีพที่มีรายละเอียดของปัญหาดังนี้ ปัญหาตามหลักสูตร ปัญหาตามตัวครู ปัญหาตามตัวผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม และปัญหาตามค่าใช้จ่ายจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

4. ศึกษาเปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ทางด้านการเรียนการสอนของแผนกช่างเครื่องยนต์ ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ในโรงเรียนสารพัดช่าง ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานันและอาชีพ ยังมีรายละเอียดของความต้องการดังนี้ ความต้องการด้านหลักสูตร ความต้องการด้านตัวครู ความต้องการด้านตัวนักศึกษา ความต้องการด้านความช่วยเหลือจากโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

มนัส แสงเรือง (2525 : ข - ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ พบว่าองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพได้แก่ องค์ประกอบด้านส่วนตัวและครอบครัว องค์ประกอบด้านหลักสูตร องค์ประกอบเกี่ยวกับครูและการสอนของครู และองค์ประกอบด้านการบริหารโรงเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ มีความสำคัญต่อการออกกลางคืนแตกต่างกับองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนสถานภาพส่วนตัว สาขาวิชาชีพ และเหตุผลที่มาเรียนไม่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืน เหตุที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ก็เพราะนักศึกษาที่มาเรียนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพนั้นส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านส่วนตัวและครอบครัวของนักศึกษา ซึ่งสรุปแล้วพอเสนอแนะได้ว่า การแก้ปัญหาค่าการออกกลางคืนของนักศึกษา ควรให้ความสนใจไปที่องค์ประกอบด้านส่วนตัวและครอบครัวของนักศึกษามากกว่าด้านอื่น ๆ

พิบูล เลิศมงคลตระกูล (2523 : บทคัดย่อ) ได้วิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 - 4 ในเขตการศึกษา 10 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 - 4 มีเหตุผลที่สำคัญในการเข้ามาเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่คือ ต้องการทำงานในเวลากลางวัน และขาดทุนทรัพย์ที่จะเรียนในโรงเรียนภาคกลางวัน นักศึกษา

ผู้ใหญ่วัย 3 มีจุดมุ่งหมายในการเรียน เพื่อต้องการหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนนักศึกษา
 ผู้ใหญ่วัย 4 มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป นักศึกษาผู้ใหญ่วัย 3 -
 4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมากในค่าน
 หลักสูตร ส่วนในค่านตัวครู นักศึกษา และค่านสื่อการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ใน
 เกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เป็นเพราะครูนำเอาวิธีสอนและอุปกรณ์การสอนที่ใช้อยู่สอนนักเรียนในระบบ
 มาใช้กับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีวัยและพื้นฐานความรู้ต่างกัน จึงทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาวิชา
 อีกประการหนึ่งระยะเวลาที่ใช้เรียนสั้น ครูต้องรีบสอนเนื้อหาจึงไม่มีเวลาที่จะมาเอาใจใส่
 นักศึกษาขณะที่เรียนได้ ความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์ที่อยากให้เป็นไป
 ค่อนข้างสูง ทั้งในค่านหลักสูตร ตัวครู นักศึกษา และสื่อการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงาน
 วิจัยของ นวลเด่นท์ วงศ์เชิดธรรม (2521 : 135 - 138) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหา
 และความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร และพบว่านักศึกษา
 ผู้ใหญ่มีความต้องการโดยส่วนรวมค่อนข้างมาก โดยต้องการให้ครูหาวิธีสอนที่เข้าใจง่าย
 มีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอน เอาใจใส่นักศึกษาและเปิดโอกาสให้นักศึกษาซัก
 ถามปัญหาในการเรียนได้ ค่านความคาดหวัง หลังจากจบการศึกษา ได้แก่ จะศึกษาต่อใน
 ระดับที่สูงต่อไป

๙ เบญจพร โชติเข็มศิลป์ (2526 : 127 - 129) ได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวัง
 และที่ปฏิบัติจริงของครูผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอนและนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตกรุงเทพ
 มหานคร พบว่าบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน
 และนักศึกษาผู้ใหญ่ในแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังสูงกว่า บทบาทที่
 ปฏิบัติจริงทุกค่าน ในค่านการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความคาดหวังมากกว่าข้ออื่น ๆ ที่
 ต้องการให้ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักศึกษามีกำลังใจที่จะเรียน เช่น ชมเชยผลงานของ
 นักศึกษา ยกตัวอย่างนักเรียนรุ่นก่อนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้สอนมีความคาดหวังมาก
 กว่าข้ออื่น ๆ ที่ต้องการให้นักศึกษามีอิสระในการเรียน เช่น การเลือกที่นั่ง การเลือกเข้า
 กลุ่มกิจกรรม ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่มีความคาดหวังมากกว่าข้ออื่น ๆ ที่ต้องการให้ครูผู้สอนชี้แจง
 ใต้นักศึกษารูและเข้าใจจุดมุ่งหมายของการเรียนก่อนเริ่มการเรียนและการสอน ในค่านการ

ประเมินผลการเรียนการสอนผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่คาดหวังมากกว่าข้ออื่น ๆ ที่ต้องการให้การประเมินผลการเรียนและการเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ ต่อเนื่องกัน และพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ มีจุดมุ่งหมายในการเรียนที่สำคัญ ได้แก่ ต้องการประกาศนียบัตรไปใช้ศึกษาต่อ นอกจากนี้ อติศักดิ์ ศรีภุมัน (2520 : ง - จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการเรียน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักศึกษาผู้ใหญ่ตามหลักสูตรการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่ประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่เป็นปัญหา ได้แก่ การขาดข้อมูล หนังสือที่จะค้นคว้าประกอบ บทเรียนบางเรื่องยากเกินไป นักศึกษาขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่คุ้นเคยกับวิธีการเรียนแบบอภิปรายกลุ่ม นักศึกษาส่วนมากเห็นควยที่จะให้ครูผู้สอนแนะนำบทเรียน เพื่อไปศึกษาค้นคว้าล่วงหน้า ก่อนทุกครั้ง จะทำให้มีความรู้และมั่นใจในการอภิปรายกลุ่มมากขึ้น และครูควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี

จากการค้นคว้าวรรณคดีที่เกี่ยวข้องทั้งของไทย และต่างประเทศ คั้งกล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่ามีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพน้อยมาก จึงพอจะสรุปได้ว่าการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนทั้งในสถาน ศึกษาคณะครูผู้สอน สถานศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ และในเนื้อหาและหลักสูตร สถานประกอบการสอน และสถานการณ์ประเมินผล คงจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย